

פ ר י נ ת י ש ר א ל
הכנסת הראשונה

עב/אט

פ ר י כ ל פט. 1/

מישיבת ועדה החוקה, חוק למעשה שהתקיימה ביום ג',
כ"ו אדר ב', תשי"א (3.4.1951)
בשעה 15.20.

נוכחים:

חברי הוועדה:

היו"ר -
ג. ב. זכאי
ב. אייזנשטט
ע. אטף
ס. בדר
ט. בן-עמי
י. בר-הודה
פ. בדנשטיין
ד. בר-דב-האי
א. ב' רב' דדה
ב.צ. דינבורג
ח. טובי
ק. כהנא
י. כפה
י. לם
א. לונקין
א. פרמיצנר
א. תבורי

מזכירים:

א. רונן - שר המשפטים
א. צידון - סגן-מזכיר הכנסת
א. ידין - מטעם משרד המשפטים.

סדר-היום: (א) חוק המעבר לכנסת השנייה.

שכ"מ/שס.

ועדת החוקה, חוק זממט
3.4.61
חוק המעבר לכנסת השנייה.

פומח מח הישיבה,

היו"ר. ג. גרי

מ ח ל י ס י מ :

בחוקל מעיף 3(ג) של חוק המעבר לכנסת השנייה.

אני הצעת סדרי הזמנת חברי הכנסת השנייה יתיו
בחוק.

ג. גרי

הן זה בחקבל כבר.

היו"ר. ג. גרי

(קורא מח מעיף 3(ג)).

נדטח לי, שהנדטח שלסנינו מינו מוצלא. חבר-הכנסת
השנייה שנכנס לישיבה השנייה אחרי שהתמסר זה

ג. גרי-הודות

שכבר נשבע; יתכן, שהוצא חבר כנסת חדש ובה במקום מישהו אחר. צריך להביא
ניסוח כזה שיכלול את כל הוראים האלה, אולי יש לכתוב: "או שנעשה בינתיים
לחבר-כנסת".

אפשר לכתוב: "או איש שנעשה לחבר-כנסת לאחר
ישיבת הסתייחה, יצהיר את הצהרת האימונים בישיבה

ד. גרי-דב-האי

הראשונה שבה הוא משתתף".

מ ח ל י ס י מ :

להביא נדטח מתאים שיכלול את הצעותיהם של חברי-הכנסת:
גרי-הודות דד. גרי-דב-האי.

(קורא מח מעיף 4).

היו"ר. ג. גרי

לדעת, צריך מעיף זה לכלול לא רק את הזכויות,
אלא גם את החובות של הכנסת הראשונה. החובות
הראשונה היתה לתת חוקת-יסוד למדינה. ברור, שאם-אפשר להעביר רק חלק אחד,
רק את הזכויות, מבלי להעביר את החובות. אם שנינו בנסיונו, היו שביאות
שתקנו, עלינו להמשיך ולתקן את המעוות. עלינו לכלול זאת באופן מפורט,
שזה היה תפקידה הראשונה של הכנסת הראשונה. בזה אנו מורישים את
הירושה של הכנסת הראשונה.

א. פרמינגר

הכנסת הראשונה לא סתה מיחה טבעית, היא הסמיכה
את קיומה. לכן, ברור הוא, שצריך להוריש גם את החובה הזאת, של נתינת
חוקת יסוד למדינה.

ח. טובי

אני יודע שהכנסת השנייה יכולה לשנות חוקים
שאנו קבלנו אותם, לדעת, עלינו להחיש לכנסת
השנייה תפקיד חשוב זה, שאנו לא מילאנו אותו. יתכן, ובכנסת השנייה יהיה
רוב למסלוגת מועלי א"י, והם ידחו דבר זה ולא יקבלו את הצעותינו. אך
אנו נטיל עליה חובה לקבוע חוקה. דבר זה הוא ברור, ויש לקבוע אותו
כאן בחוק המעבר, שהכנסת השנייה תחוקק חוק למדינה.

א. בדין:

אני מרשה לי להזכיר על הצעתנו המקורית המוצעת
במסעיך 6 של החוקה, דבר שני מעיני-שונה. המקרה
העיקרי של הכנסת השנייה, לתת חוקת-ישראל, ויש לתת לכנסת
השנייה את כל הסמכויות שהחוק והבדלה העניקו לכנסת הראשונה, ולהבדיל
הכנסת השנייה מסיבות היחל הזכירות, שהחוק והנהוג העניק לחברי הכנסת
הראשונה. ברור, שגם הסמכויות כלולה במלה "זכויות". אם גשריך חוק
זה גם לחברי הכנסת השנייה, נחשוך עבודה לכנסת השנייה לזמן כבד שנית.
עבודה זו היתה רבה ועדינה והיו חכמי-כנסת שהתביישו לדבר על כך. בן
הדבר, לגבי חסינות חברי הכנסת, אני תקווה שיהיה גם חוק כזה. ברשה לי,
פעלינו לקבל עוד חוקים נוספים, לדעת, עלינו להחליט על כך מיד ולא
להטאיר זאת להחלטת הכנסת השנייה.

אשר למסעיך קטן (א) שבחוקת היסוד, זהו הדבר
הרצוני ביותר, ומשום כך אינני רוצה לנמק אותו. זהו דבר שיהיה לנו
ויון בקשר אליו. בהצעתו למסעיך זה אני רוצה להוסיף: "ויהיו החובות
והזכויות".

ד. גר-גר-הא:

אם מה כתוב שלכנסת השנייה יהיו כל הסמכויות
שהיו לכנסת הראשונה, איש אינו מסיל מסק שלכנסת
הראשונה היתה הסמכות לעבד חוקה. אני ברור, קודם את פקודת המעבר
לאספה המכוננת, ואין מסק שלכנסת הראשונה היו כל הסמכויות לעבד
חוקה, ולכנסת השנייה תהיינה הסמכויות לעבד חוקה. הכנסת השנייה תוכל
להחליט בעצמה על עיבוד חוקה זו, או שעדין לא הגיע הזמן לעבד חוקה זו.
יהיה זה משובה מאד, אם הכנסת הראשונה תקבל חוקים, והכנסת השנייה
תבטל אותם. זהו מהלך מחשבה מוזר. אישור חוקים וביטולם יהיה נתון
בידי הדיוט של הכנסת השנייה.

בחצי הדרך אני מדגן ללכת לקדמת חבר הכנסת ברר.
אני מוכן לכתוב: "לכנסת או לחבריה יהיו כל הסמכויות שהעניק החוק".
אותם הסמכויות יהיו לכנסת השנייה, כל זמן שלא השתנה דבר, זה נשאר
בן כסו שהוא.

ה. גר-גר-הא:

אינני יודע מה שיטתו במסעיך קטן שבפקודת המעבר,
ואם הוא נותן ביטוי לכתוב בחוק המעבר.

הינ' ג. גר:

עתה אנו מדברים על סמכויות הכנסת ולא על
התקנות.

ו. גר-גר-הא:

אני חושב שיש להעניק את אותם הסמכויות
גם לכנסת השנייה. אך יש לכתוב שהדברים
מכוננים לגבי כל כנסת, ואז אין זה מוציא מן הכלל כנסת 2, 3, או 4.
במידה שהוענקו במדינה, על-ידי החוק, סמכויות לכנסת הראשונה, יהיו
גם לגבי כנסת אחרת. אני רוצה להדגיש, כי בכל אותם המקומות שכתובות
המלה "כנסת" הפליט: "הכנסת הראשונה" יש לכתוב: "כנסת" בלבד. דבר
זה הוא ברור, ואין כל צורך בהדגשה מיוחדת. אני רק רוצה לברר, אם
בחוק המעבר של חברי הכנסת, באשר במפורש שהכוונה לחברי הכנסת הראשונה,
או אם כתוב לחברי הכנסת ותו לא, אז אין לי צורך בהדגשה נוספת. אם שם
באשר, כי הכוונה לחברי הכנסת הראשונה - אז יש צורך בהדגשה זו.

אשר למלה "נוהג" הקטורה במהלך העבודה של
הכנסת - הרי במשך הזמן גווצרו דברים שהם בנחיתת תקדימים, למשל,
לגבי חסינות שקיימת ואינה קיימת, שם כללנו דבר זה. לעזרי, אין בחוק
המעבר הקדמה, שם הן סמכויות הכנסת, מרש להצעת האימון לממשלה,
מולם, במשך השנתיים וחצי בוצעו נוהג סמדיים, אם את גם אינו כתוב בחוק.
אי-מסור להתעלם מכיו. מרוע לסלול מהכנסת השנייה את זהו אני מוסיף
ואומר שקיימים דברים במהלך הקטורים במהלך עבודתה התקין של הכנסת.

אשר לחוקה, אהם אנו צריכים להשיב את הכנסת
השנייה כל סקום נכה "על הט" שלם עשינו את הדבר הזה. אנו מתחננו
על פרקים ומסוקים שיוצאו בצורה קוטעת בחוק - מוצג שהעמדה זו תבוא

ב. בן-דוד:

את ביטוייה, גם אם לא בצורה של הכרעה ביוזמה, אני חושב שיש לסגור
איוזה שהיא צורה ולכתוב שהסדינה זקוקה לחוקה, שאם לא כן דבר זה
מתקדם בסדינה.

א. ידני:

אני בקשת את רשות הייבוס באמצע מהלך הדיון.
דוקא משום שרשומים נוצמים רבים, ואולי יעלה
בידי להבהיר אי-אילו בקורות. סעיף 4 כפי שהוא מונח לפניכם, בא לא
כדי לקבוע איוזה דבר מיוחד, ואיננו נוגע להכנת החוק. חוק זה
עומד לגמרי בפני עצמו. סעיף זה בא בהירור דבר. היה סעיף דומה גם
בהעברת הסמכויות ממועצת הסדינה הזמנית לידי האספה המכוננת - דברים
אלו נאמרו במקורות המעבר, מפני זה ראוי צורך להכניס סעיף דומה גם
לכאן. אם דובר על הסמכויות החוקיות הנובעות מזה, יש להגיד
באופן פשוט, כי בטקס כל הסמכויות שהעניק החוק לבגות הראשונה, נאמר
כאן, כי כל הסמכויות שהיו לבגות הראשונה. אינני חושב שיש לדבר
פה במיוחד על שאלת חסינות חברי הכנסת, או שאלת הסמכויות.

אשר לחסינות חברי הכנסת - אני רוצה להזכיר
לחברי הדעה שיש סעיף מיוחד מפורט בקשר לכך בחוק הבחירות. אשר
למסכרות חברי הכנסת - בדקנו את החוק והוא מנוסח בצורה כזו שהוא יכול
ממילא גם על חברי הכנסת השניה ועל החברים של כל כנסת אחרת, שם לא
דובר דוקא על הכנסת הראשונה.

לעומת זאת, אני מציע, להוסיף על הצעת הממשלה,
על תקופת הכנסת - דבר שיבהיר את העניין ויענה על שאלות חברי הכנסת
בן-דוד. הייתי עושה סעיף 4, סעיף קטן (א), וזהוסיף בתוך סעיף קטן (ב)
את העניין הנמצא בחוק תקופת הכנסת בסעיף 7, כי בכל מקום שדובר בחוק
על האספה המכוננת או הכנסת הראשונה יקרא מעתה: "הכנסת", אלא אם הצורה
אחרת ומשתמעת לגופו של ענין - בזה אני כולל את האספה המכוננת הנזכרת
אצלנו, וגם את הכנסת הראשונה. כן, אינני מדבר על הכנסת השניה דוקא,
אלא אני מדבר על הכנסת בתוך מוסד כללי. אני חושב שעל-ידי הוספה זו
בהישבו הסקנות.

אשר לתקנון במקורות המעבר לאספה המכוננת נאמר,
כי תקנון מועצת הסדינה הזמנית ישמש גם תקנון לאספה המכוננת, הרי
אפשר להגיד, כי בכל המקומות האלה צריך לקרוא "כנסת", ואז זה יאמר
את תקנון הכנסת הראשונה, לגבי הכנסת שתבוא אחריה.

א. תבירי:

לדעתי, כל סעיף 4 הוא אמורד. זו פגיעה
בסוברניות העם. מדוע שלא נכניס בחוק סעיף
האומר שעל הכנסת השניה להחליט על כך, אם הכנסת החולקת קובעת את
הסמכויות לכנסת השניה - אין זה הרחבת הסמכויות, אלא קיצוץ בסוברניות
הכנסת השניה. לכנסת השניה - כל הסמכויות שהעניק החוק לכנסת הראשונה,
אחם רוצים על דבר שהכנסת התוכננה עליו כה הרבה להכניס בצורה צדדית
כל כך. כל זמן שהכנסת אינה מבטלת את החוקים הקיימים - הם נשארים
בתוקפם. כן הדבר לגבי החוקים שהכנסת קבלה, וכן הדבר לגבי חוקי המנדט.
קיים חוק חסינות חברי הכנסת ותקנון הכנסת, וכל זמן שהכנסת בשניה
לא בטלה או לא החליפה את החוקים שהכנסת הראשונה החליטה עליהם - הם
נשארים בתוקפם.

י. לוי:

בתחילה עלינו לברר לעצמנו אם יש צורך לקבוע
באופן מיוחד, או להטיל חובות על הכנסת
השניה. יכולתי עוד להבין, אילו היינו מוכימים או היו כאן מציעים
לקרוא לכנסת השניה "אספה מכוננת" - דבר זה איננו מציעים, מאידך,
אין כל ספק שלכנסת השניה תהיינה הסמכויות לחוקק גם חוקת יסוד. לדעתי,
אין כל ערך להטיל חובות, אני אומר זאת לאחר שהבר הכנסת בדר אמר
שלא מומק שמעבירים את הזכויות, אלא יש להעביר גם את החובות. האם
קביעת חוק זה חובה או לא? הכנסת החלטה עתה להחליט ולקבוע את הנוסחה
בכנסת השניה. הסמכויות שיש לכנסת הראשונה תהיינה גם לכנסת השניה,
לדעתי, יש לכתוב את אשר הציע הממשלה כן ידני, בכל מקום שבו

י. לט:

שמוזכרת המלה "בגדים חסינים" או "האספה המכרזת" יש לכתוב את המלה
"בגדים", ולסלק אחת ולתמיד את כל הדיכוחים שלנו. עלינו להיות
זהירים לגבי כל ציוד פנים שקשה למדוש אותו.

אני מתנגד שאנו נדבר על בגדים, כי עלינו לקבוע
בתחילה מהו הבגד, שאם לא כן יכולים להיות פרושים שונים לכך, וכל
אחד יכול למדוש את המלה "בגד" כפי שהוא רוצה. כיון שאין לדעת מי
יבחר ויהיה ברוב בבית הזה - אין לדעת כיצד הוא ימדוש את זה.
לכן, יש להסתפק בהצעת פד ידיו הפותחת את כל השאלות שיכולות להתעורר.

אחרי-כן דעם אב.

לפני כן רשמה שב
אב

(הסד)

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

י. בר-יהודה:

הכנסת הזאת עוד לא מתה. היא יכולה להתקיים עוד 4 שנים, אך היא מפסיקה את קיומה מדאונת הסדר בדגש שתקום הכנסת השנייה. הכנסת הזאת, כל זמן שהיא קיימת, מחויבת למלא את כל התפקידים המוטלים עליה, ומוטל עליה לומר לא רק את הטכניקה של הבחירות, אלא גם למה בוחרים. אילו קבלנו חוקה, היינו מוטרדים זאת פעם אחת למסיד, אך אנו לא קבלנו קונסטיטוציה, ולכן עלינו לומר זאת כל פעם מחדש. באסיפה המכוננת הוחלט שתפקידה יהיה שניים: קביעת החוקה והתחיקה השוטפת. כאשר מוטרדים, כנסת שנייה, פירוש הדבר "תחיקה שוטפת", ואם אנו, הכנסת הראשונה, לא קיימנו את התפקיד של הכנסת חוקה - הרי צריך להדגיש ולמפורס על הכנסת השנייה יהיה לעשות זאת.

אני נבד התוספת שהציעו כאן ביחס לירושה לכנסת השנייה. הכנסת השנייה תהיה כפי שנהגנו אנו ביחס למועצת המדינה הזמנית, אנו צריכים רק לומר מה הוא הגבול של הזכויות והחובות - ולא יותר.

בקשר עם החסינות אני רוצה לומר: לו היה לנו חוק החסינות, לא היה צורך להזכיר סעיף זה, אבל חוק החסינות עוד לא הוגש ולא נתקבל. אינני בטוח שהסבוסג'ה להעברת חוק זה לא תמשך, לכן חשבים אנו לפחות להזכיר סעיף בענין החסינות כפי שהוזכר בחוק הבחירות, בצורה כללית, שכל כללי החסינות, בין כתובים בחוק ובין מקובלים, יחולו גם להגב עוד לקבלת חוק החסינות.

כסיה:

אין אני מסכים לדעתו של חבר הכנסת תבורי שאמר שהכנסת מתה. היא חיה וקיימת עד שתקום כנסת אחרת. אני מבין שמוטרים שהכנסת הולכת למות. אבל כל זמן שהיא קיימת היא יכולה תפקד ובמלוא סמכותה.

אמר להצעתו של חבר הכנסת בדר בדבר חינוכ הכנסת השנייה בחוקה, אני רוצה לומר דבר יסודי אחד: הכנסת הזאת החליטה על חוקה, הכנסת לא הספיקה להכין זאת. אמנם לא בגלל אשמתה של הכנסת אלא באשמתנו, אשמת ועדת החוקה, שכל דבר לא נעשה בענין זה. מבין זה לומר שהכנסת הראשונה מחייבת את הכנסת השנייה להמשיך בעבודה שהיא לא נצעה. אם תרצה הכנסת השנייה להחליט אחרת בענין זה - היא תעשה זאת. אמן אנו יכולים לחייב את הכנסת השנייה לבצע החלטות של הכנסת הראשונה.

ש. מרלינסקי:

אני מציע שנקבע בחוק זה באופן ברור שלא ישתמע לשתי פנים, את מהות חסינות חברי הכנסת. לא הייתי לוחץ על כך אילו לא היתה אי-ההבנה עם חבר הכנסת בענין תקדים שקרה אחרי הבחירות לכנסת הראשונה. חברי הכנסת שנבחרו היתה להם ההכרה שישנה להם חסינות. גם בתוך דעת הקהל היה הרושם הזה בפורץ ביותר. כמשך הזמן התברר שאין לחברי הכנסת חסינות, כיון שבחוק הבחירות לכנסת הראשונה לא היתה הגדרה לחסינותם של חברי הכנסת.

יש חוק חסינות של חברי הכנסת העומד להופיע בקרוב בפני מליאת הכנסת. אולם היום קרה תקדים משונה ומדאיב למדי. ועדת הפנים גמרה את חוק ההגירה פרט ל-~~סעיפים שהממשלה היתה צריכה לנקוט בהם עמדה~~. מפני שהממשלה לא הביאה עדיין את דעתה, לא יכלה ועדת הפנים לגמור את החוק, ולהביאו בפני המליאה. אם נוציא תקדים כזה שהממשלה יכולה לבקש לעכב חוק - אין שום בטחון שהממשלה לא תבקש לעכב את חוק החסינות.

לכן אני מבקש שבחוק זה נגדיר באופן יסודי וברור את מהות החסינות של חברי הכנסת.

ישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנס השני

א.ב.

א. לנכין:

בכוננתי להשיב לדברי חבר הכנסת חבורי.
ישנה שאיפה במוסד החוקה לא להשאיר חלל
ריק בחוקים. כאשר באה ממסלת המנדט
עד לבואה - יושארו בתוקף, חוק מאותה התקופה שהיא משנה, מדינת ישראל
כאשר קמה, עשתה גם יא דבר דומה. בחוק המעבר לאסיפה המכוננת נאמר שפרט
לחוקים שהיא מוציאה, היא תנהג לכי החוקים של מועצת המדינה הזמנית. כל
עוד לא החליטה אחרת.

הכנסת השנייה היא רבנית ויכולה לבטל את
כל החוקים שקבלה הכנסת הראשונה. אבל גם לשם ביטול כל החוקים הללו
צריכה להיות איזון ברוצחיה דהיינו משור כל אומרים שכל החוקים שהיו
בתקופת נשארים - עד שיבטלו אותם. עלינו לקבוע לכנסת השנייה את עוליה
הראשונים. בישיבה הראשונה של הכנסת השנייה יכולה להוציא אנדרלמוסיה
מוחלטת משום שלא יהיה אנוהג של הישיבות וידרן. לא תהיה כל נקודת מוצא
לעבורה של הכנסת השנייה. משום כך עלינו לדאוג להשאיר איזון עתה ירנסה
שגם בכדי לבטל אותה דרוש יהיה איזון בסיס.

נכון אמר חבר הכנסת מרלין שהיו כבר
תקדימים אצלנו שהם בניגוד לנוהג. טובה עלינו לעצור בעד התפתחות של
דברים כאלה. ענין החסינות יומד כבר על הפרק במשך שנתיים וחצי ועדיין
לא ידוע מה יהא עליו. בינתיים קרה שחבר כנסת למשפט על עבירה
בדרכים ושילח קנה. היה גם מקרה הכול, בוטל משפט של חבר כנסת משום
שהיועץ המשפטי חשב שזה בניגוד לנוהג החסינות. מדוע לא נקבע דבר יסודי,
פעוט, מוגבל מבחינת כמות, עד שהכנסת השנייה תכנה להיקף עבודתה? חייבים
אנו להבטיח מכל מקור חסינות לחברי הכנסת.

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה לדבר דוקא בענין החוקה. עוד
במועצת המדינה הזמנית היה כתוב שהכנסת
של האסיפה המכוננת היא לתת חוקה למדינת ישראל, ורק בתור כעיקף (ב) היה
כתוב: להיות פרלמנט רגיל. זאת הומרה: לערוך בעניני החקיקה שומטת. היה
וכוח גדול במועצת המדינה הזמנית וטענו אז: אותן המענות שמועצת עכשיו
כאן, שאם הכנסת תרצה - תחליט בעצמה על קביעת חוקה, וגם לא - לא תועיל
בין כך החלטתה של מועצת המדינה הזמנית, ובכל זאת תוכל ברוב דעות לא
להכניס פהיק. זה. עכנסת הראשונה החל הוכוח מחדש - אם יש צורך בחוקה
או אין. לו היה כתוב בחוק שהכנסת חייבת להעביר חוקה - הייתה הכנסת
עוסקת בזאת, ומשו שלא היה הכעיק הזה - פתחו בוכוח, ווכוח כה יחנהל
כפי הנראה גם בכנסת השנייה. גם אם תחליט הכנסת הראשונה על כך - הרי החלטה
איננה חוק. החוק מחייב את המדינה - החלטה לאן אני מוסק אם החלטתה של
ועדת החוקה של הכנסת הראשונה מחייב את ועדת החוקה של הכנסת השנייה. אין
לנו כל בטחון בענין זה לא יעבור בירושלגם לכנסת השלישית ועוד הלאה.

לכן אני אומר: אם אומרים שהכנסת השנייה
חייבת לתת חוקה - צריך להיות חוק המבטל את החוק הקובע שאין החובה
עליה לתת חוקה. הוכוח על החסינות, לדעתי, איננו חשוב כאן ביותר.

אניני יודע מה יכול להזיק אם נכניס כאן
את הכוונות והחובות של הכנסת השנייה כפי שעשו ביחס לכנסת הראשונה.
בחוק הבחירות דברנו כבר על החסינות, על זולתן הכנסת מונה כבר חוק
החסינות שיבוא לדיון בודאי עד ליום כהונתה של הכנסת הזאת, ולמרות זאת
אין שום אכזר אם נכניס פהיק זה.

אנו עוברים כעת להצבעה. בענין זה ישנה
פלוגיא אם להכניס פהיק זה. ר שתקידה העיקרי של הכנסת השנייה הוא
להכין חוקה.

א ב ג ד ה

ביד הכנסת העיקר - 8
נגד - 9

הוצעה נדחתה, והעיקר יובא לפני המליאה
בהחתיגות של חברי הכנסת בר-יהודה, ברר, טובי ובן-עמי.

ישיבת ועדה חוקת, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר : לכנסת השנייה.

א.ב.

היו"ר נ. ניר: לכנסת השנייה יהיו כל הסמכויות, הזכויות והחובות שהיו לחברי הכנסת הראשונה, ועד כמה שאני מבין, אין התנגדות לעניין זה.

בחוק יסודי זה התקין "הד"ר ידן האומר הכל מקורו למעשה" / "הכנסת הראשונה" ייקרא מיום כינונה של הכנסת השנייה "הכנסת השנייה". זאת לא כן כוונה תחילה משמעת לגבי "ל ענין".

ה ח כ נ ס ב ע ח

בחד הכנסת תקון זה = רוב
נגד = מיעוט

התקון נוסף

י. ברר: אני מציע להכניס הוספות לאותם סעיפים שלהם חנו מחבורתיים להוסיף משנה.

יש לי הצעה בקשר לזה בענין התקנון. לנ היה זה רק ענין התקנון - יתכן והפסקה שהכניס "הד"ר ידן הייתה מספיקה. אבל חנו נוהגים לפי החלטות ידועות לא לפי התקנון. חנו נוהגים לפי תקדימים ונוהג הביטחון.

לכן הצעתי היא: תהא הכנסת השנייה על פי תקנון הישיבות אשר בהתאם לו נהגה הכנסת הראשונה, בסנוריים הנורבקים מהחלטות הכנסת הראשונה, מחקדימיה, ומתנוהג שלה ובסנוריים המחויבים לפי הענין, כל עוד לא תחליטה הכנסת השנייה לנהוג אחרת.

מ. בן-עמי: אני מציע למחוק את המלה "הישיבות", וישאר: "על פי התקנון שבהתאם לו נהגה הכנסת הראשונה...".

היו"ר נ. ניר: אני רואה שאין התנגדות לתקון זה, והוא מתקבל.

י. ברר: יש לי עוד הצעה, שהיא הצעתנו העיקרית, הכלולה בסעיף 8 של הצעתנו, והיא: "א) חוק המעבר חש"ט כותו יכח בנוגע לכנסת השנייה, לנשיא המדינה שייבחר על ידה, בנוגע לממשלה והוראותיו הנורבקות, בסנוריים המחויבים לפי הענין ובסנוריים נוספים לפי הענין זה:

(ב) לממשלה שהתפטרה וממשיכה בתפקידה ייקרא ממשלה בטועל - ולחבריה ייקרא שר בטועל (ראש הממשלה בטועל);

(ג) הממשלה בטועל מטעלת בעניני ממשל שוטפים. אין שמכות לממשלה בטועל ולחבריה בלי הסכמה מוסדרת של הכנסת השנייה; (1) לחתום על אמנות, הסכמים, חוזים או הסדרים בין לאומיים; (2) להוציא תקנות בטעט חרות לפי סקודת כדרי השלסון והמשפט חש"ח; (3) להעמיד הצעות חוקים לדר היום של הכנסת מבלי לבקש החלטה בענין כדר היום שלה; (4) למכור נכסי חלל ניידים של המדינה; (5) להוסיף למספר טובדי המדינה.

א.ב.

י. ברר:

אני חושב שהמתיחות הקיימת בקשר לעמדתה ולכנוייה של הממשלה שהחפטרה אינם מומיכים לנו יומי וכבוד, כי מצד אחד משתדלים ליצור רושם שלא קרה מאומה, ימצד שני, בכדי להתגבר על הזיוף שנעשה, משתמשים במלים מוגזמות. לכן, ינו חובביה שהשם המתיחות ביותר לממשלה זו שהחפטרה הוא: ממשלה בט, ל. שם שאינו מוריד מאומה מכבודה, ואשר מבטא בכל זאת את העובדה שהיה הצבעה בבית והממשלה הזאת נטלה בה וקיימת רק בטועל.

גם בנוגע למכונות של הממשלה הזאת אני רוצה לומר מלים מכפר: בנוגע למכפר העובדים עלי לומר שאנו נמצאים במצב מוזר במקצת. למיתות מחילת החקציה, ומכפר העובדים נכלל בחקציב ובעצם אזור לחובי עובדים בלי הסכמה מפורשת של הכנסת. שר האוצר שמר בקפדנות על מנין זה בשפה שעמדה על הפרק בעיה של 80 עובדים נורמים למס הכנסה והביא את הענין בפני ועדת החקטים של הכנסת, אבל כשאנו רואים את החקציב הנוסף, אנו רואים שמשרדי אחרים קבלו עובדים נורמים מבלי לשאול על כך איש. על ידי ההצעה שלנו אנו רוצים להעמיד את המצב על חוקו. אנחנו לממשלה חקיקה יור להגדיל את מכפר עובדיה על אחת כמה וכמה לממשלה בטועל, לממשלה שהחפטרה.

בזמן מעבר ישנה כנסת של שתיחות על ידי רבוי פקידים לחפידים נורמים, כנסת זאת היא גדולה הרבה יותר מאשר בכל תקופה אחרת. שמענו מפי נציגי מטלגות שונות בבית שהיה צורך לפקטים למנות עובדים בכדי לצאת ידי חובה כלפי צרכי הפואליציה ולא כלפי צרכי המשק. אינני יודע אם דבר זה הוא במצב נכון או לא - אבל שמענו זאת מפי אנשי מפא"י, אם כן - חשוב מאד להכניס יעיק כזה. לחוק.

בנוגע לפקטים אחרים אני רוצה להוסיף: ברור שתקנות לשעת חירום, שהן מסכות של חקיקה, היכולות לגשת גם בחוק ובדיר הבתירות - אינן יכולות להיות נתונות למסכות של הממשלה הזמנית.

עכשיו ברצוני עוד להוסיף חשובה לאחת התולדות שנשאלה כאן: אין זה נכון שאנו רוצים בקפאון, אבל אין הממשלה יכולה לתת של אמנות ללא אשורה של הכנסת. אין זאת אומרת שיהיה קפאון. ידוע רק חולתה של הממשלה לפנות לכנסת ולקבל את אשורה על חתימת אמנות כאלו. קבלנו כבר בעבר החלטות כאלו ויהיה זה מן הנוהג ומן הדרך החשוב לנהוג כך עכשיו, גם לאור העובדה שאנו הולכים לקראת הבתירות.

י. בר-יהודה:

אינני יודע אם עלינו לכתוב שחוק המעבר ח"ט כוחו יפה גם עכשיו, אמרנו שהמלים "הכנסת הראשונה" הוחלפה ברוב המקרים במלים "הכנסת השנייה". אינני יודע, מרע עלינו לחזור על הוראה זו.

בקשר ל"הוראות הנוספות", אינני יודע מה פירוש הדברים, וכל זמן שאינני יודע - אינני יכול להסכים להם. ברצוני לדעת מקורם על איזה הוראות נוספות מדברים.

אני אפשר לדבר על ממשלה שהחפטרה ומשתמשת בחפידים. יש לנו מרגי ממשלות כאלו.

מכפר
לחוסיק על/עובדי המדינה, כי לכך ישנה הגבלה על ידי החקציב בלאו הכי. אינני חושב שיש הגבלה את הממשלה חביא חוקים לסדר היום כמו עד עכשיו או לא.

ישיבת וועד חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

בר-יהודה:

לפומת זאת ישנם מספר דברים שאני מציע
להכניס לחם בלי מלחמה, וזהו ענין מכירת
נכסי דלא ניירי. אמר למכור אותם, אלא בגבולות החוק, גם אם החוק נותן
רשות לשר למכור נכסי דלא ניירי - הרי עכשיו זה שר בפועל של ממשלה
שאיננה קיימת. כל דבר הקשור בה כמי חוק יהיה כפוף לאותו חוק. אם
הכנסת כזה נעשה על ידי ממשלה שיש לה רוב בבית - הרי באופן תיאורטי אפשר
לומר שהבית הישרטטול זה, אבל ממשלה זאת אין לה רוב בבית, ולכן על
פטרול כאלו יש להניח מראש שאין לה הכנסת של הבית, אלא אם יובא הדבר
לפני כן בפניו וזהו יאשר אותו.

בענין התקנות לשעת חירום יש לי שתי
הצעות. הטרנסמיסיות. אם יתקבל הכנסת של חוק הבטחת דבר - אני חושב שהוא
הטוב ביותר, ואם לא - אני מציע שהממשלה תוכל לה לשנות חוק או
פקודה שתקבלה על ידי הכנסת. לפי חוק (א) ו-(ב) של פקודת
סדרי השלטון והמשפט ת"ח רשאית הממשלה גם לשנות חוק שכבר נתקבל
בכנסת. כל חוק צריך להתאשר שנית בחוקי תקנות של שלוש חדשים, אבל במקרה זה
אחרי שלוש חדשים תהיה כבר כנסת חדשה.

אני אינכם מוחקים זאת, יוצא שאת קבלנו
את חוק המעבר, יכולה הממשלה - חדשים - לני בחירות הכנסת - באופן חוקי
להודיע שהיא מבטלת את החוק ובמקומו מציעה חוק אחר. צעד זה יהיה חוקי
בהחלט, אם זה יהיה לאחת המטרות של חוק 9 של פקודת סדרי השלטון והמשפט -
במחוק המדינה. לפי זה אפשר באופן חוקי לומר מחר: כל הפעיק של חוקה
הבחירות שטבלנו אנו משנים אותו ומחליטים אותו. זה יהיה חוק ואלה
שיבחרו לפי החוק הזה ייבחרו לא בצורך.

אני אפשר להשאיר בידי ממשלה שהיא בדימוס,
שמאחריה אין למסרע רוב בכנסת, את היכולת לשנות חוקים. אתם אומרים -
שהממשלה הזאת לא תעשה צעד כזה ביחס לבחירות. אז בך - מה משנה
לכם אם תכתבו בחוק שאין עליה להשתמש באמצעים כאלה? הכנסת אמנם יכולה
לבטל כל חוק שהממשלה מציעה או מוציאה, אבל לפי הפרוצדורה שלנו מובטחים
למעשה לפחות חדשים עד שהכנסת תדון בענין. אם תחליט הממשלה לשנות את חוק
הבחירות בדבר שהוא "למען המחוק המדינה" הרי כעבור חדשים יהיה כבר
אחרי הכל, ולכן עלינו למנוע למסרע את הממשלה מצעד כזה.

מ. בן-עמי:

אם נאמר בחוק המעבר רק "כנסת" - הרי אסן
כל צורך בכל הפעיק המדבר על שני המליים
"כנסת ראשונה" ב"כנסת השנייה". אם נאמר שם בפירוש "הכנסת הראשונה" -
יש צורך להכניס את הפעיק הזה, אבל צריך לדון זאת קודם.

אניני נותן חשיבות רבה לתארים שיינחנו
לממשלה ולשרים, בתקנות מעבר זאת, בין אי-האמון ובין הבחירות החדשות,
ענין התארים איננו בעל חשיבות רבה ביותר.

היו"ר נ. ניר:

הדקות בחוק ומצאתי שלא כתוב פה "כנסת
ראשונה", כתוב רק באופן כללי "כנסת".

מ. בן-עמי:

אם אין החוק מדבר בפירוש על "כנסת
ראשונה" - אניני רואה כל צורך להוסיף

את הפעיק המוצע.

ביחס לתארים, בין אם זו ממשלה שאנו חומך
בה ובין אם זאת ממשלה שאני באופוזיציה - זוהי הממשלה, ואין "ממשלה
בפועל" ו-"שר בפועל".

3.4.1951

חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

מ. בן-עמי:

בנוגע לחוק ב' אינני יומר, אלא,
על השמות של "ממשלה בפועל" וכו'.

בנוגע לחוקים האחרים אני רוצה לומר:

ישנם חוקים שהממשלה עצמה לא היתה צריכה להביא אותם ולהבין שלא היה זה ענין של הסגנות-דרך, ואין זה לכבוד של הכנסת שחומר רב כל כך מצטבר על שולחנה מבלי שתהיה לה האפשרות לעבור על כולו. משום כך יש להבחין בין חוקים רגילים, שאינם בעלי חשיבות ואשונה במעלה, ובין חוקים שהם בבחינת חוקי יסוד. אני מציע שלממשלה הזאת תהיה האפשרות להביא בטני הכנסת את החוקים מן הסוג הראשון, והחוקים שיקבעו את צורת החיים במדינה יבואו לפני הכנסת השנייה.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני רוצה שיהיה ידוע לוועדה שהממשלה מתנגדת להצעה הזאת בכל חוק. הממשלה

תצטרך לחשוב על דרך מדינית להגיב על הצעות הנשמעות לפעמים במליאת הכנסת באשר מדברים על ממשלה שמתה או "התחמרה". הממשלה לא מתה ולא "התחמרה". ההגדרות האלו הן בלתי חוקיות ובנגוד גמור לחוק המעבר. הממשלה לא-תוכל לומר עוד זמן ממושך את כל הפגיעות המכבדות להנמיך את קומתה כלפי חוק. נסיון כזה נעשה כאן גם בהצעתו של חבר הכנסת בדר. הוא רוצה שכל בן-גוריון יסע לאמריקה ויפיק שם בחור "ראש ממשלה בפועל" או שהממשלה תחתנו בחור "ממשלה בפועל". הוא חושב שעל ידי זה הוא משרת את טובת המדינה. בכל המדינות הידועות לי אין הגדרות כאלו. הכנסת אמנם הניעה לממשלה אי-אמון, אבל היא עלתה להחליט: או להרכיב ממשלה חדשה, או להשאיר לממשלה את סמכויותיה הקודמות. כל הפגיעות היו אצל הנשיא, וכפי שהנשיא אמר, לא רצו בהחלטות חדשות ולא הצליחו להרכיב ממשלה חדשה. צריך היה לפרוך את הבחירות בעבור שבועות מספר ולא בעבור 6 חדשים, כפי שטען. אני מספק מאד את חלק ניכר מאלה היושבים היום אממלה היו סמכיים לשבת בה אילו היו יודעים שיווצר מצב כזה בשעת משברים.

אני מתנגד להגדרה של ממשלה בפועל ושרים בפועל, כי יכול להיות שצריך לחתום דיוטן דיוטן על איזה מסמך - דברים כאלה קורים - ואי אפשר לשאול על כך את הכנסת מראש. על מסמכים יוצאים מן הכלל אסור לממשלה בלאו הכי לחתום בלי אישור של הכנסת וההגדרות המוצעות כאן רק פוגעות בכבוד.

גם בענין התקנות לשעת חרום קיים אותו מצב. שאי-אפשר להביא את התקנות בלי אישור של הכנסת, לכנסת יש תרופה לכל ענין מסוג זה - היא יכולה לדחות את ההצעה.

גם בענין מכירת נכסים של המדינה מוגבל כוחה של הממשלה, בעיקר על ידי החוקים החדשים שנתקבלו. חוק נכסי המדינה ורשות הפיתוח, ואינני רוצה צורך להוסיף עוד טעיה זה.

גם ביחס למספר הקובעים אין ההצעה של חבר הכנסת בדר מקורית ואם קרה שמשרד זה או אחר הגדיל את מספר קובעיו מעל למספר שהוקצה לו על ידי התקציב - הרי הקיר על כך מבקר המדינה.

אני מבקש את הוועדה לא לקבל את ההצעה הזו. אם מקבלים את ההצעה של חבר הכנסת בדר - צריך לחוקק חוק מקביל שיאפשר התפטרות של חברי הממשלה.

היו"ר נ. ניר:

אני מבין שמספר חברי רוצים להצביע עכשיו, אחרי שדבר כבר שר האוצר, ולעומתם דורשים חברי אחרים להמשיך בווכוח. אני מצביע על ההצעה להצביע עכשיו.

ה	ב	ט	ה
בעד המסכת הדיון	נגד	נגד	נגד
הוחלט להמשיך בווכוח.			

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

ב.צ. דינבורג:

אני רוצה להעיר בענין הממשלה שהתפטרה: בעתונות היחה הודעה שכל המפלגות חצו לנשיא בחירות - חוץ מהחית, ואיש לא הדגיש זאת כאן. אין כאן שאלה של חוק בדיון זה, כאן ישנו רק רצון לפגוע בממשלה. בהצעה זאת כלולים כל מיני איסורים על דברים שהממשלה אסרה בהם בלאו הכי. מדוע לא לכתוב, אמר, שאסור לראש הממשלה לגנוב?

ש. מרליון:

אני רוצה להעיר את תשומת לבו של שר המשפטים לעובדה שהראשון שהכניס יחס של זלזול לממשלה שהתפטרה היה ראש הממשלה מר בן-גוריון, בנצחם שכשם המספר שלו את שר הפנים בשם "ראש הפעול המזרחי", ועל כן ראש הממשלה הזאת הוא הכתבת לתלונות מסוג זה.

מענין החקיקה יש לנו נסיון ידוע של שנתנים ויותר. עכשיו נוצר מצב משונה מאד. נשיא המדינה הביא לידי כך שמכריזים עכשיו על בחירות חדשות ומפזרים את הכנסת. נוכח ססיון זה של יצור להגדיר כאן בפירוש: מתי יש לנשיא המדינה הזכות להסתייג בצורה זו או אחרת את ההחלטה של הכנסת באמצע תקופת כהונתה. אין זה מספיק שלד"ר ווייצמן יש הרשם שאת, סיעה לא תוכל להרכיב ממשלה חדשה ולכן הוא אינו קורא לה מראש לעשות זאת. אני חושב שהמקרה שקרה יוצר תקדים מסוכן מאד בשבילנו, ועלינו להזהר בו מאד.

ז. ארמון:

הכנסת העיקרית לדאגה למדינה הוא בקיום ממשלה, כי בלי ממשלה - ממשלה איזו שהיא - אין המדינה יכולה להתקיים. לא הממשלה אשמה בכך שאין אנו יכולים לקיים את הבחירות תוך שבועות אחדים מיום שהחלטנו לערוך אותן. ששהענין נמשך חרשים מספר.

גם אחרי ש-ממשלה התפטרה קבלו מספר מהצעותיה אישור של הכנסת, ואין זאת ארסרת שכל פעולה שהיא עושה שש לה מלמפה-אי-אסון של הבית. דוקא למדינת ישראל כלפי העמים האחרים אין מסוכן מאד לערער את הרגשת היציבות של הממשלה, ואני חושב שאסור לנו לכבול את ידיה של הממשלה דוקא בזמן זה.

א. לבמיון:

אני חושב שחובתם של חברי הכנסת היא להבטיח בין המושגים "ממשלה" ו-"מדינה" אין צורך להדגיש מדי פעם בפעם שהתנגדות לממשלה פירושה התנגדות לאינטרס של המדינה, כפי שאמר כאן שר המשפטים. בצרפת, למשל, אין כל יציבות לממשלה ואין כל זעזועים בעולם כולו כלפי צרפת בענין זה דוקא. אצלנו התפטרה הממשלה בגלל ענינים פנימיים - בכל אופן כלפי חוץ זה כך - וחוששים לסערות בעולם סביב זה. בסוריה יורשים והורגים - ואם כי אני כוחל באמצעים אלה, אני חושב שאנו יכולים ללמוד מהם בענין זה שאין יריות אלו משפיעות על סוריה לשנות את סוריה הפנימיים ככל שתראה.

יש כמו כן להבדיל בין ממשלה שאיננה נהנית מאסון הכנסת ובין ממשלה המכהנת בזמן המעבר. מדוע צריכה הכנסת - המייצגת את הדעות השונות בעם - לתת סמכויות עוורות לממשלה שאין לה אסון בה? אנו מבינים שלא יתכן בתקופה כזאת בלי ממשלה - ולכן אנו מציעים שהממשלה תמשיך בתפקידיה, אבל אם יש לנו מצב כזה שבו אלולה ממשלה זאת לכהן עוד כחצי שנה - עלינו לדאוג לזמן ביניים זה.

א.ב.

ב. אייזנשטדט:

אינני חושב שענין זה קשור בעמדה של איזו שהיא מפלגה, זהו ענין כללי.

דמוקרטיה אינה יעילה כאשר מחלישים את הרשות המבצעת, ונדמה לי שכל הוכוח סובב על ציר זה. ההבדל בין הכנסת והממשלה הוא: הכנסת היא רק כוח שלילי. לו היה לה כוח חיובי והייתה לה להרפצב מסמלה בכל עת שהייתה רוצה - הרי לא הייתה כל דאגה לממשלה. אולם הדבר אינו כן. ולכן, או שהכנסת יכולה לפעול - ואם לאו: אל תפריע לרשות המוציאה לפועל - לפעול. בענין זה ישנה זהות מלאה בין המדינה ובין הממשלה נהיא: לדאוג לכך שהאוטוריטה של מדינת ישראל לא תפגע, והיא תפגע כאשר לא תהיה ממשלה בעלת סמכות מלאה אפילו למשך שבוע אחד. הכנסת חייבת לסמור לעצמה את הזכות לדחות כל הצעה או תכנית של הממשלה שלא תראה לה, אבל לא לפגוע בכבודה ולהפריע לה.

י. בורג:

אני חושב שכל הוכוח הזה מקומו אינו כאן. כאן מדברים על הכנסת השנייה

וחושבים על הכנסת הראשונה.

לעצם הענין אני חושב שאם יכולה הכנסת להציע ממשלה אחרת - מה טוב, אבל אם רוצים לזרוק את הקברניט של האניה מבלי לדאוג לסטלא מקום בשבילו - אצביע נגד, כי עם קברניט גרוע תגיע הספינה בכל זאת לאיזה מקום שהוא, אולם בלי קברניט בכלל - ברור שתטבע.

אם יבואו חוקים על ענין מסמלת מעבר בשעת משבר - נדון עליהם אז, אבל אינני רואה צורך לדון על שאלה זאת בחוק המעבר לכנסת השנייה.

אני מסכים להצעה לקבוע ולהגדיר את תפקידיו של הנשיא, אבל גם ענין זה איננו שייך לחוק שלפנינו. אינני חושב שממשלה - אפילו לא "ממשלה יפועל" - יכולה לפעול - בידיים כבולות. או שיהיה לנו האומץ לדרוש מהנשיא להרכיב ממשלה או שברשה להחליט הקיימת לפעול כפי שהיא.

ת. טובי:

חברי מפלגת פועלי ארץ-ישראל מתיחסים לשאלה זו של סמכויות ממשלת המעבר כאילו מפלגתם תהיה רוב עד עולם. גם הם יהיו במיעוט ולכן הם - וגם אנו - חייבים לחשוב גם על מצב אחר ולא על הכנסת בהרכבה של היום. אומרים שאסור להכטיל רשות מבצעת, אבל לדעתי אסור גם לתת סמכויות חפזיות כל כך לממשלה שלא זכתה באמון הכנסת.

חברי מפא"י טוענים שהכנסת תוכל בלאו הכי לבטל כל הצעות חוקים שלא ימצאו חן בעיניה. אנו יודעים כיצד פועלת הכנסת וכמה זמן נדרש בכדי לגמור חוק אחד. חדשים עברו עד שתבטל הכנסת את ההצעה - ובינתיים אפשר לאחד את המועד. לכן יש הכרח לייביל את הסמכויות של ממשלת מעבר זו שלא זכתה באמון הכנסת, ויש צורך להכניס אותן לתקנות המעבר.

א.ב.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט

3.4.1951

חוק המעבר לכנסת השנייה

א. תבואה:

הוכוח כאן הוא וכו' פוליטי שמור מאד. אי אפשר להכות את הממשלה מכל הצדדים מבלי שהכנסת תוכל להרכיב ממשלה חדשה. אכן הבוחן האמיתי של הפאטריסטיזם של האופוזיציה היא במקום זה? אי אפשר להביע אי-אמון כפול לממשלה, ואם תחלף הצעת חבר הכנסת בדר, הרי פירושה הדבר יהיה שגם ממשלת מעבר זו איננה קיימת. איש לא מנע בעד מפלגות האופוזיציה להקים - או לפחות לנסות להקים - ממשלה חדשה, וטכיון שלא עשו כן - אל יפריעו לממשלה הנוכחית לכהן ולפעול.

חבר הכנסת בר-יהודה רוצה להעמיד פנים שכאן פועלים אנו מתוך נטיות דיקטטוריות. האם המצב הוא באמת כזה? הרי מרכז הכובד הוא הכנסת, והכנסת יכולה בכל רגע לבטל החלטות של הממשלה במקרה שתרגיש בהן נטיות של דיקטטורה.

פ. ברנשטיין:

אני רוצה להכניס כאן תקון עובדתי. נשיא המדינה לא הטיל על סיעתנו לנסות להרכיב ממשלה חדשה. אינני יודע מה היה יחסו בענין מפלגות אחרות - אבל סיעתנו לא קבלה הצעה כזאת. זהו אחד הדברים שהשפיעו על המעבר הנוכחי. אינני אומר שיכולים היינו להרכיב את הממשלה, אבל מחובתו של הנשיא היה לפנות אלינו, ולא לפעול מתוך רושם שבלאו הכי לא נצליח.

בענין הממשלה שהתפטרה, אני רוצה להגיד: הצבעת אי-אמון לממשלה באה באמת באופן פרימטיבי מאד. הממשלה הציעה הצעה והודיעה: אם תצביעו נגד הצעת - פירוש של דבר שהצבעתם נגדי. ממשלת מעבר זו נהנית - לרגל חוסר חוקה - מחסינות מיוחדת במינה. יכול לקרות שהממשלה תצטרך לחתום על מסמכים סטטיסטיים בקשר עם הפוליטיקה החיצונית, והכנסת לא מאשר צעד זה. היא לא תוכל מסלול זה. להחליט על מסמכים כאלה - זוהי חסינות מיוחדת במינה. במקרה זה, להגביל בסידה כזאת את סמכויותיה של הממשלה, וזוהי ממשלה - ותהא זו. ממשלה איזו שהיא - חייבת להיות תמיד בפעולה, ומשום כך אינני יכול להצטרף להצעה.

ז. שזר:

לפי דעתי לא צריך היה לדון כלל בשאלה זו בשעה שעלינו לגמור בזמן הקצר ביותר את ענין חוק הבחירות, אבל מכיון שהוחלט להמשיך בדיון - הרי רוצה גם אני להוסיף את מלתי. עלינו לצאת כולנו מנקודת מוצא אחת: המדינה איננה רוצים לחבל. אם כך הוא הדבר - הרי צריכה היתה האופוזיציה להניא בחשבון: אם אני יכולה להרכיב ממשלה - אעשה זאת, ואם לאו - אניח לממשלה הנוכחית לנהל את העניינים כאשר עשתה עד כה. אם אין חושבים בצורה כזאת - הרי שרוצים לחבל במדינה, ולא על המדינה חושבים אלא על טובת ההנאה הפרטית. אי אפשר להשאיר את המדינה הפקר ללא ממשלה, וממשלה שאין לה סמכויות וידיה כבולות - איננה ממשלה. אני חושב שהשפה המשותפת בענין זה - טובת המדינה - חסרה בוכוח זה ולכן צריך להוריד את ההצעה מעל השולחן.

היו"ר נ. ניר:

יש לי יחס חיובי למדינה, ואינני יודע מדוע מעמידים כאן את הענין בצורת עלבון שמעליבים את הממשלה. אומרים: לא העכבר גנב אלא החור גנב. אסור לתת את האפשרות למישהו לחשוב על דבר לא ישר אפילו אם הוא אדם ישר מטבעו. אם יתנו לממשלה את האפשרות להוציא תקנות לשעת חירום - היא תחשוב עליהן ותוציא אותן, אפילו מתוך ידיעה שהכנסת תבטל אותן אחר-כך. אבל אם לא תתן לממשלה האפשרות להתקין תקנות כאלו - לא תתקין אותן ולא יהיה כל דע. יכול להיות - אני אומר זאת בתור דוגמא - שהממשלה תתקין תקנה לשעת חירום האומרת שלמען שלום המדינה ובטחונה צריך לבטל את חוק הבחירות. עד שהכנסת תדון בדבר ותבטל תקנה זאת - יעבור הזמן. אינני מבין מדוע סציינים זאת בעלבון לממשלה אם רוצים למנוע בעד אפשרויות כאלו.

במקרה שיהיה ענין דחוף של תקנות לשעת חירום או חתימה על הסכמים או מסמכים עם מדינות אחרות - הרי אפשר יהיה לכנס ישיבה מיוחדת של הכנסת ולהחליט על כך. זה הרבה יותר קל מאשר לבטל את התקנות הללו אחרי שהותקנו.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

י. בר-יהודה:

אני חושב שאפשר להוריד סעיף מטרים
מסדר היום אם אין רוצים בו - אבל
אי אפשר להוריד 50 סעיפים בבת אחת. לכן אני מציע להצביע על כל
סעיף לחוד, ולהחליט על בטולו אל השארתו בנפרד ולא על כל הסעיפים ביחד.

היו"ר נ. ניר:

אצביע, אפוא, על כל סעיף לחוד.

י. בורג:

בסעיף 8 ישנם שני ספטים: אחד האומר
שחוק המעבר ישאר, והשני מדבר על
הסנזורים. אני מציע להצביע על כל חלק לחוד.

היו"ר נ. ניר:

אני מצביע על סעיף 8(א), החלק הראשון.

ה צ ב ע ה		
בעד	-	מיעוט
נגד	-	רוב
הסעיף לא נתקבל		

אם החלק הראשון נפל - אין מקום להצביע
על החלק השני, כי הוא נפל באופן אוטומטי.

י. בורג:

אני שומר לעצמי זכות הסתייגות.

היו"ר נ. ניר:

אני מצביע על סעיף ב'.

ה צ ב ע ה		
בעד	-	מיעוט
נגד	-	רוב
הסעיף לא נתקבל		

י. בורג:

גם על סעיף זה תהיה לי הסתייגות.

ת. טובי:

גם לי תהיה הסתייגות בסעיף זה.

היו"ר נ. ניר:

בסעיף ג' אצביע על כל אחד מהסעיפים
הקטנים לחוד.

הממשלה בפועל מטפלת בעניני מסל
שוטפים, אין סמכות לממשלה בפועל ולחבריה בלי הסכמה מוקדמת של הכנסת
השנייה:

(1) לחתום על אמנות, הסכמים, חוזים
או הסדרים בינלאומיים.

ה צ ב ע ה

בעד	-	מיעוט
נגד	-	רוב
הסעיף לא נתקבל		

הסעיף לא נתקבל, ותהיה הסתייגות בו
לחברי הכנסת בר-יהודה, בורג, טובי.

3.4.1951

חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

י. בר-יהודה:

אין הסתייגות שלי על כל הסעיף.

יש לי הצעה אלטרנטיבית, והיא

כפי שכתוב בפקודת סדרי השלטון והמשפט תש"ח - 1948, אין האמור בסעיפים הקטנים 9 (א) ו-10 (ב) חל על חוק הבחירות לכנסת השנייה, חוק הקעקע לכנסת השנייה וחוק יום הבחירות. בזמן הביצוע מיום החלטת על יום הבחירות לכנסת השנייה ועד לבחירת הממשלה בכנסת השנייה, תהיה הכנסת לבדה רשאית לחוקק חוקים בעניינים אלה.

היו"ר נ. ניר:

אני מצביע על החלק הראשון של הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת בר-יהודה - 7
נגד - 9

ההצעה נפלה.

הסתייגות - לחברי הכנסת י. בר-יהודה, בר-יהודה.

סעיף 8 נוסד: "כל חוק שתקפו עומד לפקוע תוך שני החודשים הראשונים לאחר כינוס הכנסת השנייה" תקופת תקפו מוארכת כזה בשני חודשים.

י. לם:

לפי דעתי סעיף זה אינו מספיק יכול לקרות שתקפו של חוקים אחרים

יפקע זמן קצר לפני כניסה של הכנסת השנייה. היינו צריכים להביא חוק המתקן את חוק המעבר בענין הפקעת תקפו של החוקים, כי היו חוקים שתקפם פג בין סיום עבודתה של הכנסת הראשונה וכניסה של הכנסת השנייה.

אני חושב שכדאי שהכנסת הזאת תעניין

בדבר ותמשיך את תקפם של החוקים הללו לעוד זמן מה. כי חוקים שנחקקו אפשר לבטלם, אולם לחוקק חוק חדש יקח הרבה יותר זמן.

ט. טרלין:

אני רוצה לשאול שאלה על סדר

תקדים שקרה כבר כאן. מה יהיה

גורלי של חוק כזה אם חלקי הקומליציה יחליטו לפתע להמשיך לכהן בתור ממשלה יציבה?

שאלה זאת צריכה להיות נדרונה בהוספה בסוף הסעיף.

היו"ר נ. ניר:

ס. בן-עמי:

אני מתנגד להצעה הזאת, אין צורך

לסעיף ולא בתוספת. אין צורך

צריכים להיות אפורטרופסים על הכנסת השנייה, היא תדאג לחוקים שהיא רוצה להאריך. במועצת המדינה הזמנית עשו מסגה ונתנו לכנסת השנייה - או לאטימה המכוננת - העניקה של מספר חוקים אשר במשך זמן מסויים אחרי הבחירות הכנסת יפוג תקפם.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומסמך
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

אנני

הסדר יב. ניר:

ישנה הצעה אחת למחוק את כל הסעיף.
אני מצביע על מחיקת הסעיף.

ה צ ב ע ה

בעד מחיקת הסעיף - 5
נגד - 9
הסעיף נשאר

הסתייגות: לחברי הכנסת י. בדר, מ. בן-עמי.

אני מצביע על התקון של חבר הכנסת לם.

ה צ ב ע ה

בעד התקון - מיעוט
נגד - רוב

התקון לא נתקבל

הסתייגות: לחבר הכנסת לם.

י. בדר:

אניני יכול להציע בהסתייגותי למחוק את הכל, ולכן אני מציע בהסתייגות לכתוב במקום: "להאריך לשני חדשים" - "להאריך ליום אחד".

היו"ר נ. ניר:

עפסיו ישנה הצעה שהכנסת חבר הכנסת פרמינגר. הוא הציע ליהיה כתוב שחוק מעבר זה וחוק בחירות זה שנתקבלו על ידי הכנסת הראשונה, כוחם יהיה יפה גם לכנסת השלישית, במקרה שהכנסת השנייה לא תקבל חוק מעבר או חוק בחירות אחר.

י. בדר-האי:

אני מציע להפריד בין חוק המעבר ובין חוק הבחירות. את הפסקא על חוק המעבר אני מציע להכניס כאן, ואת הפסקא על חוק הבחירות - לחוק הבחירות.

א. פרמינגר:

לדעתי נובעים שני העניינים לבעית המעבר לכנסת השנייה. לכן הפרק הזה צריך לבוא כולו לחוק המעבר ולא לחוק הבחירות.

א. סגל:

אני חושב שטוב נעשה אם נכניס כל הוראה לפליהעבין לחוק המעבר שכן לחוק הבחירות.

שר המשפטים פ. רוזן:

אני תומך בהצעתו של חבר הכנסת פרמינגר. אבל ההוראה שתכנס לחוק הבחירות תהיה קצת אחרת, כי בחוק הבחירות ישנו ענין של קביעת תאריך מסוים.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

היו"ר ב. ניר:

אנו קובעים, אפוא, שתהיה הפרדה בענין זה בין חוק המעבר וחוק הבחירות, וההוראה

המתיחסת לחוק המעבר תהיה:

"חוק מעבר זה תקפו גם בתור חוק מעבר לכנסת השלישית, במידה שהכנסת השנייה לא תקבל חוק אחר."

י. בר-יהודה:

אני מניח שבאן צריכים להתווסף שני הדברים הפורמליים בנוגע לסאלת עיקרי החוק, וגם

בנוגע לסאלת מי אחראי להוצאה לפועל של חוק המעבר, מישהו חייב להיות אחראי על בצוע החוק והוצאתו לפועל. היות וחוק המעבר מדבר על כל אותם העניינים הצריכים להיות עד שתפתח הישיבה הראשונה של הכנסת השנייה - אני חושב שאפשר להטיל תפקיד זה על נשיאות הכנסת הראשונה.

י. כנסת:

אין שר מסונה על בצוע חוקים קונסטטוציוניים וחוק זה הוא אחד מהם. כבר קבענו מה הוא

תפקידה של הנשיאות, ואחרי שהכנסת הראשונה גומרת את תפקידה אין ליתר נשיאות שלה. כלומר, כאשר תפתח הישיבה הראשונה של הכנסת השנייה - לא תהיה יותר נשיאות של הכנסת הראשונה.

י. בר:

אני מציע שהמסונה על בצוע חוק זה יהיה שר הפנים. ירוש שמישהו יהיה אחראי על

ההוצאה לפועל, ודרוש שיהיה כזה יהיה אחד מן השרים, מפני שצריך להיות מישהו שיהיה אחראי על אי-בצוע החוק - במקרה כזה לא יבוצע, ופוסק לכך חייב מישהו לחתום על החוק. אינני עומד על כך שהמחוקק יהיה חוקא שר הפנים, זה יכול להיות כל שר - אבל שר הפנים הוא בכל זאת לפי דעתי השר המתאים ביותר.

שר המשפטים פ. רוזן:

על חוק התמיכה בשר המדינה, והשר המסונה על בצועה אם אין שר מסונה - אין שר חותם.

י. בר:

ראש הממשלה הודיע בשמן שהתפטרה הממשלה שאין יותר משרות הודית בממשלה, ולכן

חייב להיות שר אחד שיהיה מסונה על בצוע החוק. זה לא יפגע בשום דבר, ואני חוזר על הצעתי למנות את שר הפנים.

א. פרמינבר:

אם תפול הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה שנשיאות הכנסת הראשונה תהיה מסונה על

בצוע החוק - אציע אבי ששר המשפטים יהיה המסונה על פקידת המעבר לאספה המכוננת חתם ראש הממשלה ושר המשפטים.

א. ידיו:

בימי מועצת המדינה הזמנית היד כל הפקודות נחתכות על ידי ראש הממשלה ושר המשפטים,

על

ללא קשר עם בצוע החוק. החוק על עניני התחבורה חתם ראש הממשלה, שר המשפטים ושר התחבורה. הכנסת שנתה את הצוץ הזה וקבעה שעל הפקודות יחתום בשר המדינה, ראש הממשלה ושר המשפטים. ועל החוקים שלא היה שר מסונה עליהם - ישנה רק חתימת של בשר המדינה וראש הממשלה.

ישנם רק שני סוגים של חוקים שאין עליהם

הוראות בצוע: חוקים פליליים וחוקים קונסטטוציוניים. בחוק גיל הניטואין - למשל - אין צורך בשר מסונה על הבצוע, ישנם רק ענשים על עבירה עליו.

ישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט
3.4.1951
חוק המעבר לכנסת השנייה

א.ב.

אני מצביע על ההצעה להכניס לחוק
זה סעיף המדבר על סמונה על בצוע.

היו"ר ב. ניר:

ה צ ב ע ה

בעד הכנסת הסעיף - מצעו
נגד - נגד

הסעיף לא בתקבל

אני מציע שאת החוק הזה אפשר יהיה
לבטל רק על ידי שני שלישים של חברי

ש. מרלין:

הכנסת.

יעליכו לשמוע עוד שתי הוספות לחוק
זה, של חברי הכנסת רלין ובדר. אני

היו"ר ב. ניר:

נועל את הישיבה, הישיבה תתחדש בשעה 20.30.

הישיבה ננעלה בשעה 19.00